

מראי מקומות - חגיגה

כג:

אמר' דכל זמן שהוא יושב עליו, הרי הוא חשיב ישיבה, ומיוחד לשיבה בשעתו, אלא דאי"ז מספיק לדין טומאת מושב, דצריך דוקא שיהי' לו דין יחוד לעולם לשיבה, או דלמא כיון שהוא דבר שאומרים בו עמוד ונעשה מלאכתנו, א"כ אין ישיבתו חשיבא לשיבה לעשותו מיוחד לשיבה בכלל, ואפי' לשעה, וגם בשעת הישיבה לא הי' חשיב אלא ישיבה במקרה. וכ' דיש נפק"מ בזה, לפי מש"כ הראב"ד דענין טומאת מרכב היינו כלי שמיוחד לשאר תשמישים, וגם מיוחד לשיבה, דאף שאינו טמא מחמת טומאת מושב, מ"מ יכול לטמא מדין טומאת מרכב. וא"כ, אי אמר' דכפה סאה וכו', דאמר' בו עמוד ונעשה מלאכתנו, רק אז נתבטל ישיבתו, א"כ לפי"ז יהי' יכול לטמא בטומאת מרכב. אבל אי אמר' דאפי' בשעת הישיבה אי"ז ישיבה כלל, דאפי' בשעה שהוא יושב שם, יש בו ענין של עמוד ונעשה מלאכתנו, ואי"ז אלא ישיבה במקרה, א"כ אף בטומאת מרכב אינו נטמא.

ה. הכלי מצרף וכו'

ע' מקדש דוד (ל"ז, ד') שהביא מח' בענין אם יש דבר המפסיק ביניהם שאי"ז לכלי, האם מפסיק ביניהם לענין צירוף כלי או לא, והביא דהרמב"ם (שאה"ט יב, ח) ס"ל דבכה"ג לא נטמא אלא מה שנגעה בו הטומאה בלבד, והראב"ד השיג עליו וס"ל דגם מה שאחורי המחיצה טמא, ורק הדבר באמצע, שאי"ז לכלי, טהור. וביאר המקדש דוד, דנח' ביסוד הא דכלי מצרף לטומאה. הרמב"ם ס"ל ד"צירוף הכלי הוי כמו חיבור דאע"פ שאין נוגעים זב"ז, הכלי מצרפן כאילו נוגעין, א"כ שפיר י"ל דהיכא שיש ביניהם דבר אחד מפסיק אין הכלי יכול לחברן, דאדרבה אותו דבר מפסיק שלא יהא חשוב חיבור. ולהראב"ד אין צירוף כלי מחבר כאילו נוגע זב"ז אלא מצרפו להיות דבר אחד... והיכא שהם דבר אחד אפי' אם יש הפסק ביניהם ג"כ אם נטמא זה נטמא זה" [וכמו דאמר' בשבת נ"ח דהזוג וכו' שנתפרקו זמ"ז, אם ההדיט יכול להחזירם חשיב דבר א' ואם נטמא זה נטמא זה, דסכ"ס דבר א' הם].

ו. הכלי מצרף

ע' טורי אבן שהביא מש"כ רש"י על המשנה דהציור הוא שהיו הרבה חתיכות בכלי א' ונגע הטמא בא' מהן, ודייק הטו"א דס"ל לרש"י דדוקא בכה"ג, כשהן בכלי א' בשעת מגע הטומאה, הוא דמצרפן הכלי, אבל אי נגע הטמא בא' מהן והניחן אח"כ בכלי א', אין הכלי מצרפן לשיטמא הטמא השאר כאילו נגעו בו. ומה שדייק הטו"א ברש"י נקט המקדש דוד (ל"ז, ד') ג"כ לדינא, וביאר דהדין צירוף כלי הוא דין חיבור [בין להרמב"ם ובין להראב"ד הנ"ל, או דמחברם לעשותם לא, או כאילו הם מחוברים יחד], אבל אי"ז דין נגיעה, וכדי שיטמא דבר א' את חברו, צריך שיהי' נוגע בו, ולא סגי בהא דבכלי א' הם.

א. אלמה תניא חותכה ומטבילה וכו'

הק' המרומי שדה, אדרבה, אם הוא כנטמא בטמא מת, א"כ הרי הוא כראשון, וודאי אינו צריך הזאה ג' ז', ומה הק' הגמ'. וכ' דבשלמא לפי ש' הרמב"ם, דבכל כלי חרס אמר' חרב הרי הוא כחלל, א"ש, דגם האיש יהי' צריך הזאה, אבל לשי' רש"י ותוס' דלא ס"ל כן, מאי איכא למימא. וכ' דצ"ל דעכ"פ תהי' השפופרת עצמה צריכה הזאה ג' ז', ולכן למה תניא חותכה ומטבילה, ולא קתני דמזה עליה, כיון דודאי צריכה הזאה.

ב. עשאוה כטמא מת בשביעי שלו

הק' תוס', א"כ לא ליבעי טבילה כלל, דהא לכאור' אחר הזאתו ביום ז' הוא טהור ממילא. וכ' לחדש דגם לאחר הזאתו ביום ז' בעי טבילה, דצריך ב' טבילות ביום ז' (וע' בתוס' במגילה כ. ד"ה ולא) דמשמע דס"ל דשתי הטבילות מן התורה הם). אולם ע' ברמב"ם (פרה יא, ב) ש' דמזין עליו בין קודם טבילתו ובין לאחר הטבילה, ולדבריו לכאור' צ"ל דעשאוהו כמי שהיה ביום ז' ועדיין לא טבל. אבל הראב"ד שם כ' דלעולם הטבילה היא לאחר ההזאה, וא"כ לדבריו א"ש סוגיין בפשיטות.

ג. עשאוה כטמא מת בשביעי שלו

הק' הרש"ש, לשי' הר"י מסימפונטי (הובא בתוס' בנזיר נד, דס"ל דכל הכלים [דהיינו, ולא רק כלי מתכות אבל מלבד כלי חרס] יש להם דין חרב הרי הוא כחלל [וכמו שהביא הנצי"ב הנ"ל מהרמב"ם], א"כ לכאור' יוצא דאדם הנוגע בהם צריך הזאה ג' ז', וא"כ יהי' החותכה צריך הזאה, ואי' בגמ' שחותכה (וק', איך פי' הרש"ש קו' הגמ', ע' לעיל מהנצי"ב, ואולי פי' כמו שפי' הנצי"ב בדעת הרמב"ם, ולכן הי' ק' לו, איך תי' הגמ' קושייתו, הא עדיין צריך החותכה הזאה ג' ז', וצ"ע). וכ' דבקל היינו יכולין לומר דעשאוהו ככלים בכלים, או ככלים באדם טמאי מת, ולא במת עצמו. אבל כ' עוד לחדש באופ"א, "דאם נגע אדם או כלים בכלים שנטמאו במת ביום הז' שלהם אחר הזאה קודם טבילה, יעלו לרגלם, ואינם טעונים רק טבילה והערב שמש כמוהם, וכמו כן בכל יום מיום ראשון ואילך, יושלם טומאתם יחד עם הכלים שקבלו טומאתם מהם, שלא יהיו הם חמורים ממטמאם".

וע' בקהלות יעקב (ו') שהביא מגאון א' שהק' על הרש"ש מיומא (ח), שהק' הגמ' שם, למה צריך כה"ג להזות ביום רביעי של פרישתו, ולפי הרש"ש לק"מ, דשפיר שייך שיהי' חייב בהזאת יום ד', וכגון שביום שנכנס כה"ג לפרישה, נגע בחרב שהי' ביום ג' שלו, ולאחר הזאה של אותו יום, וא"כ גם הכה"ג צריך הזאה רק ביום ד' של פרישתו, והביא שגם המקדש דוד (מ"ט) הק' כן. ודחה ד"ל ע"פ מש"כ הבעל המאור דאדם הנוגע בחרב אי"ז ג' ז', בכלל, דלפי"ז לק"מ מיומא (אבל לכאור' הרש"ש עצמו לא ס"ל כן, דבסוגיין ג"כ מירי באדם הנוגע בחרב).

ה. יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו

חקר הג"ר מנחם זמבא (בספר אותיות פורחות עמ' 81), האם באמת